

Ukázky některých částí původních zápisků Beneše Metoda Kuldy, které zaznamenal od informátorů na Rožnovsku v letech 1853 a 1854

Nejdříve dvě ukázky zápisu:

Byl 1 sedlák, měl 5 synů, tomu nejstaršímu dal místo, a ty 4 mladší poslal do světa, nech si jdú každý svému řemeslu, jaký který chce vyučit, dal každému 1000 zl. a koňa hned. Z těch 4 synů ten nejstarší za rok k svému otcovi přišel už bez koně, a se mu chválil, jakým řemeslníkem je, byl latařem, a ten jeho otec povídá: No ty jsi se mi synu zavděčil, že jsi latařem ostal. A on povídá: Tatíčku, až vám vypovím jakým? Ja nepotřebuju jehlí, nití, laty ani nožniček, já kd. řeknu, ať je to dobré, tak je to hotové. A ten sedlák povídá své ženě: Počkej ženo. Tak my ho oprubujem, já mám v komoře roztrhanú halenu, já ju přinesu nech mi ju zaláče, co by na ni nic znát nebylo. Ten syn jak sa na ňu podíval – to jsú žerty: „Nech je halena hned dobrá!“ – zůstala jak nová. Včil přišel 2. syn, ten byl ševcem! Potom přišel 3 syn, ten byl zlodějem, ten co uhlíd, všecko ukrad a pro nic nešel, všecko mu přišlo samo domů. Přišel 4. syn řezbář. Tak mu povídá otec: „Musíš jít do města, poněvadž tam potřebuju řezbáře. Ale on hned vzal svůj vandruch, a šel: přišel do hospody, a dal sobě jíst a pít. Povídá hospodskému: P. hos! co u nich nového slyšet? A on mu odpověděl, že tu 1 král a má dceru, té dceře je 16 roků, ta ještě na venku nebyla, ta je vždycky pod dvojíma dveřma na vrchu v pokoji zamknutá a ten řezbář odpovídá: P. hos: já ju si vezmu za ženu. Hospo: povídá: Kdy sa to stane, že by ona Vašu ženu byla, tak já Vám podsadím celé moje majetenství, on to ze žertu udělal, vedl z města policajej a vyšší služebníky a tak si to spolem zavázali, že jestli ona do 2 roků sa vydá, a on si ju vezme, že ten hospod. mu celé svoje majetenství podsadí a jestli do dvou roků já si ji nevezmu, tak já Vám podsadím na veřejném místě svůj život. Tak se sebral a hledal sobě rovného řemeslníka: povídá mu: „Kam ty bratře vandruješ? – On mu povídá: „Hledám práce. – on sa ho tázal: Jaký je řemeslník? – On odpov: řezbář. On sa na to zadušil: Na mú dušu, to bude dobře, budeme spolem v jednom bytě dělat takového prtála, co bude rozmanitými hlasy zpívat; Tak si najali byt a dělali toho ptáka, jak ho udělali, tak ten jeden vandrovník s hospodským založený, o tu princezku, že ju dostane do toho ptáka vlezl, a tak přenáramně pěkně zpíval, že až celé město zbúřeno bylo. Žena králova ho chytla krále kolem krku, ale tatínku, jen se podívaj, co to je na městě za vzácná muzika, lebo mne moje srdce až tudy v mém zámku velice pozdvihuje; a ten muž jí odpověděl: Má manželko, my ju dodajme naší dceře, ona je velice smutná, že na město na procházku nikdá propuštěna není. on hned naporučil čtarma lokajům, aby šli na město, toho ptáka kúpit, a oni odpověděli služebníkům to sa stať nemůže, coby sme ho odprodali, ale na 3 měsíce pošťčat, tož ho pošťáme, ale 3000 peněz popředu položit musíte. Oni toho ptáka přinesli a ty peníze mu položili a přinesli ho do světnice, jak ho tam donesli, hojně líbeznými hlasy začal zpívat, že princezna se začala od radosti velice smíti. Celý den zpíval, neustal, a potom večer vyšel a pojd' k ní do lůžka, spolu kamarádili do rána. Jak už byl den, dobře se naň podívala, pěkné šaty měl, řekla mu, aby šel zas do toho ptáka, a zase zpíval, že mu dá jest a pít zaopatrí. Hned odpověděla služce: co ji jídlo nosila: Už mi toho nenoste tak maličko, já juž od radosti raz tolej toho pojím. Ten pan povídá paní: Ale matko, včil naše dcera je veselá, kd. ona hned hodně žít, ona zůstane ve svém parsuně hodnější, jak bylo po 3 měsících, tož ona jemu povídala: „Ty včil musíš vandrovat z města pryč, lebo by jsi vypadl zle.“ Ale jak bude za 1/2 druha roka znenadánky tudy přijd', uvidíme, jak to vypadne. Měla chlapca. Otec její král se divil, kde sa to vzalo? Ona odpověděla: Tatínku to je z moci. Až bylo po půl druhém roce, řezbář do toho města přicestoval, a přišel zas do té dospody, co se založil, ale hospod ho nepoznal, přeměnil se v šatech i v způsoboch. P. hosp. co nového u Vás počut? –

hospod: „Kdybyste pane věděl, tudy před 1/2 druhým rokem veliký zázrak stal, náš kral měl dceru, bylo jí 16 let, ona mužského neviděla, po procházkách nechodila a obtížena zůstala, a má chlapca; a on na to odpověděl s velikú udatností: „A snad se chová ten chlapec?“ A on mu pravil: „Chová, do školy chodí, ale jeden pro dětinský zvyk, aby mohl něco pochopovat. On mu na to odpověděl: Kdežto možná v 1/2 druhém létě do školy? – Taci páni děti hned v útlém mládí do školy posílají. – On študýroval, kterak by se mohl s ní sejít, ale si všelijak pomýšloval, jestli ju pozná? Šel napřed přes město a ona měla lokajku, která jí to dítě nosila, a obě spolem na procházce byly. On jak ju poznal s velkú radostí k ní pospíchal a jak v tom ptákovi drunigoval, tak sobě na hubu začal hvízdát. Ona odpověděla své služce: „Počkej, snad já ten hlas mám znat; není-li mého předešlého muzikanta? Šla za tím zvídem, a tož on už k ní; a poznali se na raz. Chytla ho kolem krku a povídala mu: Včil ty musíš k mému otcovi jít; a on jí povídal: „Nejmilejší! má šašinko! já tě prosím z celé upřímnosti edem mnia ty před svým otcem nevyzrazuj, leb já sa velice bojím, že přijdu o krk menší. Ona mu odpověděla: Nic se neboj, kdyby tobě chtěl otec smrt udělat, já řeknu, že si udělám smrt taky. Než přišli k otcovi, dal se oholit, aby sa mu zalíbil, a šel do vatoše své a civilské šaty svlekl, a oblekl na sebe ty jak se patří před krále jít, jak přišli spolu, on mu políbil ruku, a padl na kolena a prosil za odpuštění, co by mu tu dceru za ženu dal? – Ten hledí jak zdivočený, že to je to jak jeto? Dcera mu to vyložila. Otec lásku k němu vzal a že sa jemu dcery neodpíral, tak mu ju za ženu dal, a povídal mu: Ty budeš nad všeckým pánem, a já budu se svú ženú na druhé straně v pokoji přebývat.“

B

O katovském to

Byl 1 tovaryš pekařský a řeznický. Sešlo se spolu na silnici a vandrovali. Přišli v hosp. v lese – děvečka sama v jizbě, neviděli nikoho, v potu. Ona povídá: Mne je Vas lito, proč? proto lítost přišla nad váma, plakat – nic zlého? – bych neplakala – 24 zbojn. líto Vás zabijú. Hoský drž se zbojníky, 24 kapučínu, sami zbojníci, katovsk: to pěkná – šak to zpravíme; nic neříkejte. Dvě kuličky, jednu sjedl sám a druhou řeznické. Klada na dcoře, pozdvihneš-li, budeš měť dost síly. – Myslíl si 100 potrhám, přijdlou – zdvihl a postavit nemohl. 2. kuličku, hezky zdvihl, nemáš dost, 3. chytil kladu, a postavil jak kousek kolka. – Měl síly dost; řid' se tak, jak ti poručím. Jedli a pili, a jak přijdou, rozprávějme spolu, jezme a pili – K večeri maso z lidí. – Katov: Vidíš, co máme k večeri – lidská těla – z nás také, ale se nedáme. – napřed přihrne 12, za chvílu zas každý hleděl škaředě – na ně. Řezn. psa chtěl s nimi začít. - Kat zakázal. – Tabulka pro 24 osob, na prostřed mísu přikrytá, s nožemi a pistolkami. – Kat: dám si nalít žejdlík vína, jak šoustnu do očí, všecky mlat', co můžeš. Oni povídají: odkd jste: ostře odpovídali – Myslíli – dlouho nebudete, hoský jest a pít – my zaplatíme, vezme víno – jde: za dobré zdraví – a šust vínem do očí. Řezni. na hromadu tříská, pes trhá a hospodskému svázali – 24 jich bylo – jako hoskému svázali – zdali jich více. Pro úrad poslali – na koni – úrad přišel –v kočáru. Hoský musel vyznat kolik ještě zbojníků – ještě 24 v lese venku – každý den 24 doma, 24 v lese. – tito spát; a tak se ostřídali – Hoský vyznal, že má jeden píšťalku, zapíská, 24 přijde k němu, u nejstaršího v kabelece, - vojskem obstoupena hospodu schování, aby jich neviděli. Jak zapíská, za hodnou chvíli 24 zbůjníků – do jizby vešli – vojáci, ke každému oknu a ke dvěřím, nikam nemohli, všecky dostali, povázali, a museli povědět, kde jsú peníze, ve sklepích – všeccko vyhledali, na bečky peněz ve sklepě; lidí pozabíjených hromadu. – v komíně udili, jako vepřové maso. Když peníze sebrali, a uspořádali, na vozy; řezn. a katov: kdo se chce té hospody držet, do smrti žádný plat, ani potomci. – Katov: „Vidíš bratře, já nepotřebuju, ty řezník můžeš děvečku vzít, a bývat. já dále hledat živobyti. – Hospodskému i se ženou do vězení. – Řezník ostal tam a sebral děvečku a byl dobře živ. Zbůjníky pozútráceli, i s hospodským.

A nyní tři vybrané pasáže, z nichž si můžete vybrat a zkusit si převyprávět, záleží na Vás, zda zvolíte jeden text, nebo si pohrajete s 2 či všemi 3:

1. *Kd. jistý ovčák své stádo na poli pásal, tak pro něho dva posli z král. nařízení přišli, a od stáda s pola, do král. dvora sebrali; a kd. přišel ten se ho král tázal, kde pak jsi ty milý ovčáku ten prsten vzal. Nejj. králi, dobře je Vám povědomo, jak jsem s onoho kopca na to pěk. čer. koni sjel, kd. jsem toho draka zabil a můj zl. kordem, jejich nejmil. dcera mi ten prsten na slib dala.*

2. *Byl 1 sedlák, měl 5 synů, tomu nejstaršímu dal místo, a ty 4 mladší poslal do světa, nech si jdú každý svému řemeslu, jaký který chce vyučit, dal každému 1000 zl. a koňa hned. Z těch 4 synů ten nejstarší za rok k svému otcovi přišel už bez koně, a se mu chválil, jakým řemeslníkem je, byl latařem, a ten jeho otec povídá: No ty jsi se mi synu zavděčil, že jsi latařem ostal. A on povídá: Tatičku, až vám vypovím jakým? Ja nepotřebuju jehlí, nití, laty ani nožniček, já kd. řeknu, ať je to dobré, tak je to hotové.*

3. *Byl 1 švec a ten byl velice chudobný, neměl zač konopě smoly koupit, synka, do školy, potkal pán: čí je? – ševče. – Tu máš peníze, a řekni otcovi, aby mi boty udělal, pro ně přijdu; tu máš ty za vyřídění. Otec smuten, hladný, žíznivý; Ale tu chlapec: Tatičku, máte pánovi udělat boty, na ten čas, i mně dal 1 krejcar.“ – To byl dukát; hned švec, vzal dukát chlapcovi, a kože koupil, boty udělal bez míry. Druhý den přišel starý žid. - - boty udělané? S Vámi jsem nesmluvil, neviděl. – Vždyť jsem Vás neviděl. – Chlapcovi trink. aby to vyjádřil.*